

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 ft.

Félévre . . . . . 4 "

Negyedévre . . . . . 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A miről nem számolnak.

Az év elején minden gondos ember vissza szokott pillantani a lemúlt esztendőnek őt érintő jelenségeire és eseményeire, megvizsgálván azok hatásait és megbírálván azok eredményeit, hogy megtudhassa, vajon a letűnt esztendő haladást jelez-e életében, avagy hanyatlást?

És ha azon sajnos tapasztalatra jutott, hogy hanyatlott, mindenesetre rajta lesz, hogy a bukását siettető tévedéseket jövőben kerülje, s az útjába gördült akadályokat eltávolítsa.

Kár, hogy ezen gyakorlati és felette üdvös eljárás csupán az anyagi javakra szorítkozik és egyedül a pénzértékek mérlegelésében nyilvánul!

Nagy kár, hogy úgy az egyének, mint az államok csupán arra figyelnek oly féltékenyen, hogy minden krajczárjuk az üzleti könyvekbe hűségesen beírassák, és minden fillér többlet vagy kevesebblet az évi mérlegben pontosan kimutattassék, keveset törődve erkölcsi vagyonuk állásával, annak felszaporodásával vagy lepadásával, mitsem törődve azzal, hogy minő eredményekkel fog bezáródni az utókor amaz örök mérlege, melyet történetnek nevezünk!

Pedig az erkölcsi és szellemi élet kincsei megérdemelnék, hogy fenyegető veszélyektől ép oly határt nem ismerő buzgalommal és pihenést nem engedő szorgalommal megóvassanak, mint ama mulandó értékek, melyek a pénztárakban elhelyeztetnek.

E helyütt azonban nem a tudományokról vagy közművelődésről szólunk, hiszen ezek jelenségeit az országos statisztikai hivatal éber figyelemmel kíséri és hűségesen nyilván tartja. Itt a nemes lelkiület és az emberi kebel amaz áldott adományával foglalkozunk, melyek felebaráti szeretetnek, faj- és vallási türelmességnek, testvériségnek és emberieségnek neveztetnek, és társadalmi nagy jelentőségük dacára sem részesülnek hivatalos nyilván tartásban.

De ha mindezen erkölcsi kincsekről évi kimutatásokat készíteni szokásos volna, fájdalommal tapasztalnók, hogy Magyarország az utolsó előtti években megdőbbentő deficizzel zárta le évi mérlegeit.

Nem ugyan mintha az utóbb jelzett fényes tulajdonságok a magyar nép köréből egyszerre kivesztek volna, hiszen ez a természettel ellenkeznék s azért lehetetlen lett volna. Sőt ellenkezőleg: az utolsó előtti évek szomorú eseményei, s a magyar zsidók ellen elkövetett üldözések azt mutatták, hogy a magyar népet ideig-óráig elbolondítani és félrevezetni lehet ugyan, de az utolsó időben tapasztalt komoly és méltó tartásával ujabban igazolta, hogy nemesebb tulajdonságaiból kivetkőztetni vég-

kép nem lehet. A nép szeme megnyílik, s mindinkább szétfoszlanak a gonosz rágalom és merész hazugság által összehajtott véstjósító fellegek. Tisztulni kezd a láthatár, és a magyar nép mindinkább átlátni kezd álprófétáinak szitáján, mely eddig oly jól tudta befödni mocskos önzésüket és galád vágyaikat. S midőn a nép arra a meggyőződésre jut, hogy azok a kizárólagosn szabadalmazott »nagy hazafiak«, kik soha meg nem szüntek önmagukat saját ujságaikban a legtisztább és legelső minőségű erkölcsöknek eszményképei gyanánt kikürtölni, midőn mondom, a józan magyar nép azt látja, hogy ezen tiszta nagy jellemek iránt a büntető bíróság oly félremagyarázhatlan nagy érdeklődéssel viseltetik, hogy azoknak mindjárt csoportosan leendő kiadatásuk iránt folyamodott az országgyűléshez, s midőn azt tapasztalja, hogy ama törpe hősök fényes nevei, — saját szennylapjaikon kívül. — csupán a »Budapesti Közlöny« »árverési hirdetések« rovatában tündökölnék, másrésről pedig megfigyeli, hogy a magyar zsidó, az ellene elkövetett igazságtalanságok dacára, megtántoríthatlan hűve maradt a hazának és a nemzetnek, midőn látja, hogy egyes magyar zsidók egy nap alatt többet adakoztak valláskülönbség nélküli jótékony czélokra, mint ama szájhősök egész életükben egy helyen együtt láttak; lehetetlen mondom, hogy mindennek láttára a magyar nép ama fertelmes hajsza alacsony rugóira rá ne ismerjen.

És ha a magyar nép az 1884. év végével erkölcsi életéről mérleget készítene, büszkén rámutathatna azon többletre, mely »a haladás« rovatát díszíti.

Nem örömet rontom le azon kellemes benyomást, melyet ez utolsó sorok minden hazafias olvasóra kétségtelenül gyakorolnak; ámde a történeti hűség megköveteli, hogy egyuttal kijelentsem azt is, miszerint a felsőbb rétegű társadalom és a középosztályhoz tartozó polgárság hasonló jelentékeny haladást fel nem mutathat.

Onnan van-e az, mert ezen körök szorosabb összefüggésben állanak a retrograd irány fentjelzett teremtoivel, mint a magyar nép, avagy onnan, mert körükbe még nem hatott annak hire, hogy azon nemzet, melyet voltaképp utánoztak, ama hóborttal már rég felhagyott; de bármint legyen, mindaddig, míg a közép- és főrangú osztályban a zsidóról oly ferde nézetek uralkodnak, mint a minőket egy esküdtszéki tárgyalásnál nemrég az ország egyik mintatörvénszéke előtt hangoztattak, addig a zsidók helyzete Magyarországon az marad, a mi Magyarországot a külfölddel szemben. Nem ismernek bennünket, mert nem akarnak velünk megismerkedni.

A külföld egyetemei rég nyitottak tanfolyamokat a zsidó tudományok részére. Nálunk ilyesmiről álmodni sem lehet. Közönségünk olvas az acztékákról, toltékákról és zapotékekről, de nem azon rónkonfajról, mely a hazában él, és érte halni kész.

Ugy bánnak velünk polgártársaink, mint a külföld velük bának. Szidják a zsidót, de nem tudják miért, ép úgy, mint a külföldiek, kik a magyarokat szidják, anélkül, hogy ismernék. Mert még mindig vannak külföldi »tudósok«, kik azt hiszik, hogy a magyarok még mai napig is nyers hussal élnek stb.

Mind a két tévedést csupán a kölcsönös felvilágosítás oszthatja el. Ép azért kívánom, hogy a magyar társadalom a jövő évben akkorát haladjon, hogy felvilágosodás és szabadelvűség dolgában elérje — a negyvenes éveket.

Dr. Majsliis Mór.

A lefolyt év eseményei.

E héten eljutottunk az idő folyásának egy olyan pontjához, a mely kiválóan alkalmas arra, hogy visszatekintést vessünk azokra az eseményekre, melyek előttünk egy esztendő alatt elvonultak. Csütörtökön új évet kezdtünk és a régi előbb-utóbb eliesz feledve, örömeivel, bánataival együtt. De felmerültek oly események is, melyek a mindennapiság színvonala fölött állanak és megérdemlik, hogy emléket állítsunk nekik.

A történetírás okvetlen meg fogja örökíteni e jelenségeket az utókor számára, és miután a sajtó a történetírás előmunkálatait végzi, csak kötelességet vélünk teljesíteni, midőn az elmúlt év nevezetesebb mozzanatait itt felsoroljuk.

Tagadhatatlan, hogy a zsidók és keresztények közti házasságról szóló törvényjavaslat a lefolyt év egyik legfontosabb jelensége.

Ez a törvényjavaslat okozta, hogy az antiszemitizmus, mely addig csak a kétes ekszisztenciák és a szellemi proletárok kenyere volt, olyan körokbe is befurakodott, a hol az izgatás és bujto-

gatás nem kenyérkereset, hanem sport. Értjük a főrendek azon részét, mely minden időben a reakció támasza volt, és minden alkalmat megragad régi kiváltságainak, zsarnoki uralmának visszaidézésére. Az idő kedvezett, mert az antiszemitizmus a legalkalmasabb ürügy a jogegyenlőség eszméi elleni oldaltámadásra, és azóta bele is jutottunk a reakció pocsolyájába, úgy, hogy már egészen szemérmetlenül gázolják a haladás szellemének vívmányait.

A parlamenti életből lassankint elszállingózik a valódi szabadelvűség iránti lelkesedés és csak néhány a régi gárdához tartozó férfiú képviseli a magyar törvényhozásban a hajdani magyar liberalizmust.

És a milyen a parlament, olyan a közönség. A társadalmi forradalmak két szélsősége körül mozog.

Egy része befogatja magát a reakció jármába, a másik az anarchizmus féktelen tombolásainak tapsol.

Verhovay mind a kettőnek csinál zenét. Az egyiket ölelgeti, mialatt a másikra kacsint, ép úgy, mint a hogy a lebujaok lojtó légkörében dőzsölő czondra az ő ronda vágyainak áldozataival cselekszik.

Az antiszemiták ezt nevezik politikai morálnak, és a közönség rámondja, hogy úgy van!

Azok, kik egy kicsit még is megrestellik, »józan antiszemitáknak« neveztek el magukat. Ez a szó a lefolyt esztendőnek egyik találmánya. Hogy mi a különbség józan és nem józan antiszemitizmus közt, azt nem mondhatjuk meg, mert mi e kettő közt valóban semmi különbséget nem tudunk.

Az év fontosabb jelenségeihez tartozik az a tény is, hogy Verhovay még nem ül. Innen onnan két éve lesz, hogy a csángók pénzét elsikkasztotta és még felelősségre se vonta érte a bíróság. A szekundáns ellen, ki egy levegőbe lyukat furó párbajnál tanuskodott, valóságos gőzerővel indul meg a törvényszéki eljárás, de mikor Verhovay csángópénzt sikkaszt, akkor csigaléptekkel halad az igazságszolgáltatás.

TÁRCZA.

A kupéban.

— Az »Egyenlőség« tárczája. —

Végre a szegény félrevezetett czeglédi népnek is megnyílik a szeme és ismerni kezdi az ő egykori bálványának undorító valóját. Lapunk egyik munkatársának alkalmá volt e napokban egy czeglédi polgárral együtt utazni, és a két utas közt a vasuti kupéban kedélyes beszélgetés fejlődött. Ebben a nehéz időben természetes, hogy első sorban a nagy adóról, alacsony gabnaárakról, a politikáról, a haza sorsáról, és végre a czeglédi helyi viszonyok mizeriáiról volt a szó. A czeglédi polgár az ő természetes józan eszével gyakran igen talpraesetten kritizálta a mi politikai és gazdasági viszonyainkat, és aztán abban a nagy igazságban állapodott meg, hogy »bizony csúnya világot élünk.«

— Majd másképp lesz az — jegyzé meg munkatársunk gúnyosan, — mikor beüt a Verhovay miniszterium.

— No, iszen még csak az kéne, — felelé a polgár tiltakozva.

— Hát már nem emlékszik urambátyám azokra a rózsás ígéretekre, miket önöknek a piac közepén tett?

— Emlékezni emlékszem, de már nem hiszek neki.

— Miért nem?

— Mert csaló ő is, mint a többi. Ezelőtt pár hónappal 2000 frtot vett fel takarékpénztárunkból és mai napig egy fabatkát se fizetett vissza. még az első rátát, a háromszáz forintot se küldte be, pedig azt már régen kellett volna neki törleszteni.

— Bizonyosan nincs pénze szegénynek.

— Akkor ne vett volna fel annyit, hanem elégedett volna meg kevesebbel.

— De ha többre volt szüksége.

— Akkor kereste volna máshol, tisztességes munkával, de ne rövidítse meg városunk szegény földmives népét.

— Majd megfizeti egykor kamatostul.

— Nem hiszem én azt. A csángópénzt is elverte, ezt is elpusztítja. A becsületes ember nem vesz kölcsön olyan sommát, a milyent visszatéríteni nem tud.

— A legrosszabb esetben beperelhetik s aztán valahogy csak behajtják.

— Igen ám, de tartozik az már fűnek, fának; nálunk Czegléde n még legalább öt embernek adósa. Hát még Pesten, ki tudja hánynak tartozik?

— Nem hinném, hogy Pesten sok adóssága volna, mert a fővárosban jobban ismerik és óvatosabbak is az emberek.

— De iszen csak jöjjön ide Czeglédre még egyszer,

Az antiszemita pártnak öt tagból huszonketőre való szaporodása szintén a lefolyt év egyik gyönyörűsége virága. Ez mindenkit meglepett, mert az antiszemitizmus olyan vakmerően üzte bujtogatásait, hogy ez eredmény inkább fiaszkónak tekinthető. Ha hasonló eszközökkel más ügy mellett küzdenek vala, összehasonlíthatlanul nagyobb eredményeket vívnak ki.

Ez a huszonkét antiszemita elég ugyan a nép állandó félrevezetésére és a reakció durva munkáinak elvégzésére, de kevés nagyobb rázkódtatások előidézésére, és mi valóban fájjaljuk, hogy legalább 100 antiszemita ur nem került a parlamentbe, mert akkor bizonyára korábban ütött volna szereplésük utolsó órája.

A zsidófelekezeti képviselők száma kettővel szaporodott. Kiváló férfiak, kik méltóan töltik be a helyet, melyet elfoglalnak. Az antiszemiták elleni küzdelmet nem vették fel eddig, mert a zsidó magyaroknak mindig akadt a szabadelvű párton nem zsidó védőjük. Nem helyesljük a zsidó képviselők ezen hallgatagságát, de rosszalni sem akarjuk, mert nagyon sok fontos ok harcol e hallgatás mellett.

Várunk.

A kerepesi-uti és zala- és somogymegyei lázadók perét a lefolyt évben tárgyalták le. Enlítésre méltó esemény ez annál is inkább, mert sok tekintetben meggyőzött bennünket arról, hogy igazságszolgáltatásunk nemcsak egyes vidékeken, hanem az egész országban hiányos. Nemcsak Nyiregyházán, hanem Zala- és Somogymegyében is nagyon sok történik, aminek jogállamban megtörténnie nem volna szabad. Az első bíróságokra — tisztelet a kivételnek, — sokkal erősebben hat a vidék egyes szájhőseinek hangulata, mint a törvény szelleme, és nagyobb tért engednek a pillanatig uralkodó áramlatnak, mint a mennyit az igazságszolgáltatás csarnokában engedni szabad volna.

A felsőbb bíróságok némileg korrigálták ezt a nagy hibát, de nem alaposan. Azok, kiknek igazság szerint elsőrendű vádlottakként kel-

majd megmutatjuk neki, hogy már most mink is ösmerjük.

— Akármibe fogadnék, hogy ha ma választás volna, megint csak ő rá szavaznának

— Abba már nagyon téved az ur. Eddig is csak azért választottuk meg, mert Kossuth ajánlta.

— Hiszen ez már régen volt; azóta bizonyára nagy hazánkfia is megvonta tőle bizalmát.

— Majd megkérdezzük. Hallottam, hogy tavasszal a mi kormányzónknál ismét látogatást teszünk, akkor majd megválnak.

A mint e rövid párbeszédből látható, Verhovay ur népszerűségén számos rés van, a melyen át az ő szennyes üzelmeinek visszataszító képe vigyorog.

Minden esetre jellemző erre az egyénre nézve, hogy ő, a ki lapjában az erkölcsbíró játssa és elnyűtt frázisainak tajtékával mindenkit beszennyez, hogy ez a tisztesség álarcza alatt hadonázó komédiás a saját választóit, kiknek annyi hálával tartozik, a helyett, hogy anyagi jólétük emelésén fáradoznék, ellenkezőleg megkárosítja és két ezer forintot von el a szegény földmives nép elől, mely gyakran éhezni kénytelen, holott ő uri módon a mások pénzén dorbézol.

Argus.

lett volna szerepelniök, egészen kívül maradtak. Csak a félrevezetettek kaptak büntetést, a félrevezetőknek hajaszála sem görbült meg.

E szomorú ténnyel szemben némileg vigasztaló az, hogy a rituális vérvádról szóló mese, mely a közvéleményben immár mélyen meggyökerezett, más igazságosabb felfogásnak enged tért. Maga Szalay Imre, kinek testvérbátyja Solymosyné vérvádját a nyiregyházi törvényszék előtt képviselte, olyan férfi tehát, a ki ez előtt nemcsak hitte, hanem terjesztette is a mesét, e sorok írója előtt nem rég nyíltan kijelentette, hogy nem hisz többé a rituális vérvádban. Sajnos, hogy Szalay Imre képviselő ur ily későn látja át a tévedést, és még sajnosabb, hogy mások, kik már régebben átláták, jobb meggyőződésük ellenére mégis hirdették.

A zsidó magyarok felekezeti életében nem fordult elő egyetlen egy mozzanat sem, melyet feljegyezni érdemes volna. Hermann Ottó képviselő ur hitczikkelyeket követelt a zsidóktól, de mi azt hisszük, hogy e követelésétől, melyet a tiszai vérvád benyomása alatt formulált, ma, midőn már Szalay Imre ur is beismeri, hogy a rituális vérvétel nevetséges mesebeszéd, kétségtelenül eiallt. A zsidó magyarok egyházi egyenjogúsításáról azonban a lefolyt évben sem szólt senki a Házban, maga a zsidóság pedig kerül minden alkalmat, hogy vele foglalkozzanak. Ki van merülve és erőtelen. Ő maga nem kezdeményez semmit. A zsidóságot, — fájdalom, — mindig ilyen állapotba sodorták az események. Alig, hogy engedték szabadon fellélegzeni, ismét az üldözés és zaklatás súlya nehezedett reá a mely megsibbasztotta egész lényét és megakadályozta haladását.

Az olasz-, a francia-, az angol zsidó teljesen összeforrt a nemzet többi elemeivel, mert nem volt, a ki az asszimiláció processzusát megakadályozza. Engedték háborítatlanul fejlődni és befejeződni és eredmény gyanánt ott vannak a zsidó olaszok, a zsidó francziák és a zsidó angolok, kik nyelvben, öltözetben, hajlamokban, szokásban, szellemen és modorban tökéletesen hasonlóak a többi honpolgárokkal.

Engedjete nekünk is szabad, akadálytalan, a jogegyenlőség alapján való fejlődést és mi zsidó magyarok leszünk — mindannyian.

Bogdányi.

A zsidó morál.

A zsidóság általában, a színezet és irány különbsége nélkül, különösen a mostani korban annyira ki van téve a ferditéseknek, hogy ha annak jellemzését az ellenesek irataiban nem zsidó körökben olvassuk, alig lehet ráismerni. A modern zsidóságot részben félreismeri, félremagyarázza, elferdíti maga a zsidóság egy része. A hagyományokhoz szívesen ragaszkodó konzervatív zsidók nagy tömege a modern zsidóságot csak töredékesen vagy egyes szembeötlő manifestációi után itéli meg. Mivel például a nyilvános istenitiztelést izlésteljesebben, rövidebben, ünnepegyesebben, a szív és lélek szükségleteire való tekintettel, az áhitat emelésére akarja berendezni, ezt a tényt az által akarják karakterizálni, hogy az erre törekvőknek főczéljául a nyilvános istenitiztelést reformját tűzik ki, és elnevezik r e f o r m z s i d ó s á g n a k. Igazán, a modern zsidóság nagyon kicsinyes jelenség volna, ha másra nem törekednék, mint eltávolítani néhány liturgiai darabját oly középkori költőknek, kiket megérteni kom-

mentár nélkül maguknak a szakembereknek nehéz, vagy, hogy a liturgiában helyet csináljanak az anyanyelven szerzett énekeknek, vagy hogy a nyilvános istenitisztelekbe behozzák a zene-elemet. A modern zsidóság fogalma egészen más, valami nagyobb, fönségesebb és jelentőségtelesebb, mint a kulturreform, mint a hangjegylap és hangvilla, mint elavult, érthetetlen imák kiküszöbölése vagy az ünnep és böjti napok egyszerűsítése. A modern zsidóság dolgozik, elmélkedik, kutat, beszél, ir, harcol, hogy az öregek nagy eszméit, a szocialis, oekonomiai, politikai, és különösen ethikai eszméket a legfényesebb világitásba helyezze, hogy azoknak meghódítsa azt a világtörténeti helyet, mely ős tanainak tartalmánál, a nemzetek fejlődésére való befolyásnál fogva megilleti, hogy az idők mozgalmái közt magasra emelje azt a dicső zászlót, hogy rehabilitálja becsületét, a mit piszkos kezek beszennyeztek, hogy a zsidók szétszóródása óta származott zsidó szellemü produktumoknak a világirodalomban az egyenjogúságot kivívja, hogy beigazolja, mikép a zsidó nem csak kereskedést üzni és pénzt kamatra kiadni, hanem a nemzetek kultur és szellemi fejlődésében is hatalmas résztvevő tudott lenni. A modern zsidóság különösen abban különbözik a közép-kortól, hogy belemélyed a zsidó ethika mélységeibe, hogy ott összegyűjtse annak arany-szemeit és legbecsesebb drágaköveit, hogy azokat tisztogassa és a világ elé legragyogóbb fényükben odaállítsa. A kultuszreform csak mellékes dolog, eszköz magasabb célokra, de nem főcél, a mit a modern zsidóság elérni óhajt. Akarja a jogtalanságot, a mi a zsidó szellemet érte, a meggyőződés kényszerítő erejével visszautasítani; akarja, hogy a tanok, melyek elődeinknek az ő erkölcsi életükben szabályokkép voltak szolgálандók, elégtételt nyerjenek, és akarja a zsidó törzs ethikai becsületét a meghurczoltatások és rágalmak, a tudatlanság és félreértések ellen a tudományos kutatás fegyvereivel győzelmesen megvédeni. A modern zsidóság nem elégszik meg azzal, ha türik vagy pártfogolják őket, vagy felülről az ethikai jury elnöki székéről jövő kegyes jóakarattal bánnak vele, hanem követeli a legszorosabban, hogy jogaiba helyezték, hogy a pártatlan tárgyilagos történeti igazság eredményéhez képest ítéljék meg.

A revindicatio és a zsidó tanok, szabályok és makszimák becsületmentésének szellemétől áthatva fordult kiváló előszeretettel a modern zsidóság a második templom idején a legnagyobb zsidó mesterek legfényesebb képviselőjéhez, Rabbi Hillelhez. Hillel Krisztus előtt egy emberöltővel már az izraelita hitvallás ethikai részét, mint a legfontosabbat, és ennek középpontjául a felebaráti szeretet parancsát proklamálta. Ismeretes a felelet, a mit ő a pogánynak adott, ki a zsidóságot a legrövidebb idő alatt, a meddig egy lábón bir állani, megismerni akarta. E válasz volt: »A mit magadnak nem akarsz, ne tedd azt embertársadnak. Ez az egész Thora. Minden többi csak kommentár. Eredj és tanul meg!« Ez az egyetlen rövid felelet elég, hogy Hillel személyisége jellemezve legyen. Ő előtte az ethikai életmód, vagy is az emberi életnek erkölcsileg tökéletesessé való kidomborítása a religió főmomentuma, és a felebaráti szeretet gyakorlása a legkiválóbb része, azaz a forrás, a melyből az ethika összes tartalma ered, vagy a gyökér, a melyből a morális élet fája kinő. Krisztus előtt évtizedekkel tehát már a jeruzsálemi nagy mester a felebaráti szeretetet, azaz az ethikai gyúpontját állítja a vallás előterébe és a hit terén annak az első helyet utalta.

Hillelnek e rövid felelete azonban pillantást enged az ő belső lényébe is, az ő szellemének tulajdonképeni alkotába.

Hillel ajkán finom szokratesi ironia játszik, szemeiből kisugárzik az a jóakarattal, a mi az embert nem szégyeníti meg, nem alázza le, ha tanítani akar, hanem bizonyos kedélyességgel, megnyerő szellemmel vonz és szorosán tart.

Ezt a rövid feleletet élesen kell elemezni és nem szabad egyedül theologiai mértékkel mérni, hogy finomságát méltatni, szeretetreméltó ironiáját kitalálni tudjuk.

A pogány követelése értelmetlen, illetéktelen, sőt szemtelen, a mennyiben ő a zsidóság összes tanait az alatt akarja megismerni, míg ő egy lábón bir állani. Már ez a kép sért az idő rövidségében rejlő frivolitás által. Mosolyogva felel Hillel: »A mit nem akarsz magadnak, ne tedd azt másoknak.« A felelet bizonyára igen rövid, de nem csak a legtalálóbb momentumot, hanem a zsidóság legnehezebb részét is magában foglalja. Mert sokkal könnyebb evési szabályokat és szombati parancsokat megtartani, mint minden szóról és tettről lemondani, a mi az embertársát bántja, vagy neki kárt okoz. Míg a pogány az ő szemtelen, majdnem gúnyos kérdése által a bölcs mestert megsérteni vélte, kap olyan feleletet, mely kevés szóval a zsidóság összes nehéz komolyságát föltárja és őt majdnem a földig roskasztja. De ezzel a felelet nincs kimerítve. Mikor Hillel hozzá fűzi, hogy a Thora többi része csak kommentár e rövid tanhoz, és a tulajdonképen gúnyolódni akaró kérdezőt felhívja, hogy azt kellőleg tanulja, akkor nemcsak a legfinomabb gúnynyal bünteti illetlen magaviseletéért, hanem kényszeríti is, hogy a főparancs megérthetéseül tanulja az egész Thorát, a mihez bizonyára több idő kell, mint valaki egy lábón bir állani. Hogy a Hillel-féle válasz jelentőségét leszállítsák, keresztény theologusok azt a kérdést vetették fel, miért hallgatta el a pogánynyal szemben a monotheista beismerést, mikor ez képezi a zsidóság alapját? De, eltekintve attól, hogy minden pogány, ki Jeruzsálemben élt, tudta, hogy a zsidóknak az istenségről nincsenek bálványaik, és hogy csak egy istent hisznek, még is ezt is meg kellett tanulnia a pogánynak azonnal, a mint a felebaráti szeretet parancsának kommentárját, azaz az egész Thorát tanulni kezdte volna Hillel feleletén keresztény részről azért is rágódtak, faragtak, hogy azt állithassák, hogy ő a pogánynak még sem a bibliai parancsot: szeresd felebarátodat, mint tenmagadat, mondta meg, hanem egyszerűen erkölcsi leczkét, ethikai tant adott elő. De a kereszténység félreértett érdekében e magyarázatot is megczafolandó, elég azt kiemelni, hogy a pogány, ha ő az ajánlott kommentárt, vagy is a Thorát csakugyan olvasta, nem Hillel szavait, hanem a parancsot: szeresd felebarátodat, mint önmagadat, találta ott, mely parancs ősidőktől fogva Hillel módja szerint magyaráztatott és elemeztetett.

A Hillel féle szellemnek ezt a jellemzetességét folyton szem előtt kell tartani, ha a feleleteket olvassuk, a miket a hozzá forduló tanítványoknak adott. Az ő kívánságuk, hogy a zsidók közé fölvétessenek, mindig inkább gúnyolódó, mint komoly hangon volt előadva, Hillel azonban megtéríti őket, megnyeri, lelánczolja őket, a nélkül, hogy a finom ironia változatai által, melyek lényének jellemvonását alkották, a megérdemelt megszegyenítéstől javukra megkímélte volna.

Hillel tehát nemcsak szelidsége, türelme és vallásos bensősége által válik ki, hanem sajátosan az ő módszere által, a mivel másokat tanít, és az ő szeretetreméltó, nem sértő ironiája által, a mit embertársaival való érintkezésében használ. Renán Ernő kivételével savanyu arcot ísvág minden keresztény theologus, ha Hillelrel kell foglalkoznia. Nem akarják elismerni, hogy abban az időben, midőn Jézus még gyermek volt, Hillel már Jézus legfontosabb tanait tanította, és hogy Jézus csak is e zsidó mester szellemében tanított. Különös! A zsidóság kép-

viselői minden tartalék nélkül beismerik, hogy nem Hillel, hanem Jézus által ismerték meg a népek a felebaráti szeretet tanát, és hogy a hegyi beszédet, de nem Sabbat talmudi értekezését illeti az érdem, hogy a minden etikai tan legmagasztosabbja a pogányvilágban elterjedést nyert. A zsidóság képviselőinek követelése szerény, az t. i. hogy ne tanítsák őket az evangéliumból arra, a mit Jézus megjelenése előtt ismertek már atyáink. Pedig az csak a theologusok vitája, hogy e tekintetben a zsidóságnak vagy a kereszténységnek lehet az elsőséget vitatni. Nem az a fődolog, ki tanította először, hogy a parancs: »Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat«, a hitvallás főparancsa, hanem az, hogy ki törekszik arra, hogy e tant kövesse, és követését tényekkel igazolja. Ha az egyház követői a felebaráti szeretet törvényének szoros és szigorú megtartása által minden különbség nélkül mélyen megszegyeníték a zsidó vallás követőit, akkor a zsidók bizonyára nem emelnének panaszt, és a gyakorlati kereszténység fensőbbsege által nem érzének magukat bántva. . . .

De hagyjuk a theologusokat az ő vitatkozásaikkal és örüljünk, hogy Hillelt, a modern zsidóságnak e kedvenczét, mindinkább jobban elismerik és a nem theologiai iratokban, vagy oly iratokban, miket államférfiak, politikusok, publicisták, jogászok, bölcsezők, nemzetgazdák és egyáltalán művelt egyének olvasnak, az őt megillető méltó helyet talált.

Alfréd Fouillé igen ismert francia író. Két díjjal kitüntetett műben tárgyalja Sokrates és Plato bölcsezetét, megírta a bölcsezet történetét, irt Német-, Francia- és Angolország modern bölcsezetéről. Legutóbbi munkája: »La science sociale contemporaine«, (az egykoru modern tudomány). Őt könyvben foglalkozik Rousseau tanával: Contrat social és az idealistikus iskolával, továbbá a szocialis szervezettel, a naturalistikus iskolával, a szocialis öntudattal, a büntetőjoggal, a jogok összeütközésével a társadalomban, és végre a testvériséggel és a javító igazságszolgáltatással. Az utolsó, az ötödik könyvben a keresztény testvériséget vonja bírálat alá és ez alkalommal a 329. oldalon azt mondja, hogy a kereszténység, a mennyiben a maximákat, a melyek az ó-testamentomban és a bölc Hillelnél is találtak, fejtegeti, a tömeget az általános rokonság ideáljával megismertette: (le christianisme, développant les maximes contenues dans l'Ancien Testament et chez le sage Hillel, rendit familier aux masses l'idéal de parenté universelle). Itt van egy szocialis bölcsező, ki megadja Hillelnek az elismerést, a mit a theologusok megtagadnak.

Az olasz Tito Vignolli közzétett egy tanulmányt a Mythos és Tudományról, mely a nemzetközi tudományos könyvtárnak egy részét képezi, tehát németül és francziául is megjelent. A szerző a szemiták jellemzésére művének több érdekes oldalát szenteli és a 167. lapon megjegyzi: »Mindazonáltal Jézus tanát itt-ott már tanították Izrael bölcsei és Hillelnek és Gamalielnek iskolája erkölcsi tekintetben nem állott az övé után, mint ezt a talmudi hagyományok és az apostolok történetének némely ujjmutatásai igazolják. Az első kereszténység tehát tisztán szemita eredetű, szemita fejlődésű és tanításu, szemita törzshöz tartozó népből származott, és e törzs egyik férfia alapította«. Mint már említettük, Tito Vignolli műve olasz, francia és német nyelven van elterjedve, miáltal ezer és ezer olvasó, ki távol tartja magát theologiai munkák olvasásától, jelentékeny gondolkodó szájából tudja meg, hogy a bölc Hillel iskolája erkölcsi tekintetben bizonyára nem áll az evangéliumi doktrinák mögött.

Paul Janet egyike Franciaország leghiresebb filozófiai íróinak. Egyik díjjal kitüntetett, két kötetre terjedő, két kiadást ért munkájában a politikai tudomány

viszonyával foglalkozik a morálhoz. (Histoire de la science politique dans ses rapports avec la morale). Az első kötet második könyvében Hillelnek majd két oldalt szentel és szóról szóra a következőket írja: »A morál történetének nem szabad a bölc Hillel nevét elfelednie, ki a zsinagóga dicsősége, egy emberkorral idősebb, mint Jézus, kinek kora összeesik Jézus fiatalságával. Hillel az, így tanít a traditio, kinek a hires szót tulajdoníthatjuk: Ne tedd másnak, a mit nem akarsz magadnak.«

És így látjuk, hogy Hillel neve mindinkább népszerű lesz, és hogy Judea e nagy bölcseinek megadják az elismerést; látjuk, hogy a theologusok scholasztikus skrupulusaitól megszabadítva otthonos lesz a világirodalomban és ez által a zsidó etikának a töle megtagadott diszhelyet visszaköveteli. Ez a modern zsidóságnak diadala, melynek képviselői és kutató elméi nagy megváltó munkán dolgoznak, nevezetesen a zsidóság tiszta, magasztos, nemes szellemét meg akarják óvni a meghurczolatástól, a kisebbitéstől és a rágalmaktól, és meg akarják hódítani azt az általános elismerést, a mit theologus és historikus írók töle elvitatnának. A zsidó vallás az ő kiváló realistikus törekvéseivel és bevallott tendenciájával a praktikus, sokoldalú, nagy mozgékonyaságú életet szabályozni, a tulajdonképeni etikája a vallásnak, melynek az egyetlen isten, mint az igazak és jók ideálja lebeg szemé előtt. Igen, maga a monotheismus, mely a furkáló spekulációnak nem ad táplálékot, és a tapogatózó bölcselekedők alól a talajt vonja el, a leghatalmasabb előmozdítója az etikai eszmének, a mennyiben az abba vett hit az erkölcsi ideál kinyomatához és megvalósításához vezet.

De a diadal, a mit a modern zsidóság Hillelnek a világirodalomba való bevonulása által ért el, nem lehet elégséges; ez csak az első lépésnek tekintendő a teljes revindikáció felé, melyre törekszik. Még nagyon sokat kell dolgozni, írni, megállapítani, terjeszteni, hogy a zsidóság nagy szellemeinek és nagy világideáinak jogát visszahódítsuk és a felfogást megdöntsük, hogy a zsidóság egy rég elhangzott történeti ének, vagy hogy szerepét a történetben kijátszotta volna. A zsidóság hőskölteménye, melynek hőse Izrael, három részre oszlik, őskorra, középkorra és a jelenkorra. A harmadik részből a világ még csak néhány versszakot ismer, melyeket még sok és hatalmas méretekben fog követni. A hős még él és birodalma még nem halt ki.

Igen, maga Hillel is vár még művészi kézre, mely életképét befejezze, szingazdagon, kitüntetve megnyerő szeretetreméltóságát és megmutassa, hogy sajátos egyéniségének hatalmas halála után is él és hat tanítványában. Jochanan ben Sakkai, kedvencz tanítványa, a béke apostola volt a Róma elleni háboruban, és az oltár szétrombolása után a zsidóság nevében a mindent kibékítő emberszeretet hirnöke. Ennek tanítványa Josuaben Chanaja, megalkotója annak a mondásnak, a mely szerint minden nép jámborai üdvözülnek. Jochanan és Józua a béke és emberszeretet Hillel-féle szellemének zászlóvivői.

Hillelt nem szabad, mint ez megtörtént, reformátornak nevezni. Ő nem reformált, hanem működtette a zsidóság igazi szellemét a legnagyobb szabadságban. Ő benne a mosaismus eszméi és a proféták szavai egyesülve, bensőleg szövetkezve voltak. Személyisége a zsidóság történetében egyetlen, nem pótolható soha egy másik által, de szelleme működik tovább, egész mai napig, törzse közepében, a mely törzsnek ő mintaképe és dicsősége.

Dr. Jellinek A.

A főrendiházi zsidó tag.

Tekintetes szerkesztő ur! Bécses lapjában a főrendiház zsidó tag kérdése vita tárgyává tétellett, a menyében t. i. arról volt a szó, vajjon a zsidóság mint felekezet egy vagy két férfit által legyen-e képviselve a főrendek házában? Ez alkalommal aztán az a kérdés is merült fel, vajjon egy vagy kétféle zsidó felekezet létezik-e, s ha igen, akkor igazság szerint mind a kettőnek a képviselője foglaljon-e ott helyet. Bár senkinek sincs joga a magyar zsidóság nevében szólani, mert erre való illetékes fórumunk jelenleg nincsen, én még is bátran merem állítani, hogy h trokonaim legnagyobb részének nézeteivel találkozom, midőn azt mondom, hogy Friedlieb Albert urnak lapja utolsó számában közzétett fontos nyilatkozatához mindenki csatlakozik, a kinek a zsidó felekezet igazi érdekei iránt helyes érteke van. Friedlieber ur azt mondta, hogy zsidó felekezet csak egy van, tehát a magyar zsidóknak nem lehet kétféle képviselője a felsőházban, mert ha a felekezeteket a szerint akarnók osztályozni, a mint a lényegtelen külső szertartások teljesítettnek, akkor nem csak két, hanem több zsidó felekezet volna. Már pedig itt arról nem lehet szó, vajjon az egyik vagy másik felekezet szertartásait szigorúan vagy enyhébben tartja-e meg, hanem sokkal fontosabb politikai és társadalmi elvek döntenek: a szabadelvűség és jogegyenlőség elvei. A zsidó felekezet mint politikai faktor vétetik itt tekintetbe, melynek egyenjogúságát elismerni akarják azzal, hogy neki is, miként a többi felekezeteknek, helyet biztosítanak a törvényhozásban. Ezen szempontból megítélve, helyesnek találok a kormánynak azon javaslatát, hogy a főrendiházban a zsidó felekezet vagy egyházi, vagy világi tagja által képviselve legyen, és a jelenlegi szervezetlenség közepett természetesen, hogy a kijelölés joga a kormány bölcs belátására kell, hogy bizassék. Reméljük, hogy a kormány a sok közül a leghivatottabbat fogja kitüntetni.

Vác, 1885. január hó 2.

Vitt Manó.
igazgató.

Petőfi-diszgyűlés.

Hol?

Nem valamely irodalmi társulat fényes csarnokában, hanem a budapesti orsz. izr. tanítóképző-intézet szerény rajztermében folyt le a lélekemelő és kegyeletes emlék-ünnepély.

Istóczy, Ónody, Verhovay! és a hányan vagytok a vak gyűlölet üvöltő apostolai, szálljatok le a népholondítás szónoklásának üres hordóiról, honnan sorompóba szólítjátok az emberiség szent jogait, mocskot szórtok a művelt világ arczába, és jöjjetek ide és tanuljátok meg egy pelyhedző állú kis zsidó fiutól, hogyan kell szeretni az édes anyahazát, hogyan kell lelkesülni a hon nagy fiaival és a magasztos eszmékért rajongani, melyekért egy lángelme egy isteni szikrától ihletert emberi szív szólt, dalolt és harczolt?

K o h n M ó r a neve az ünnepélyt rendezett önképző kör elnökének.

És ennek a K o h n M ó r n a k lelkesedéstől csengett a szava, — magyar szó, tisztább a gyöngynél, — mikor a m i hős Tyrtaeusunk tüneményes pályafutásáról emlékezett, mikor a m i szabadságharczunk eget ostromló titáni küzdelmeit ecsetelte, mikor a m i ügyünk kebel-szaggató sorát panasolta. És az a sok szegény képezdebéli növendék, — a szépszámu közönség és az érdemes tanári kar mellett a legnagyobb számban, — a nyomor édes gyermekei, megfélemedtek a vértanu kinokról, melyeket m a g y a r érzelmekért kell untalan elszenvéniök, és együtt lángoltak a tűszavu szónokokkal, szavalókkal s a sok zsidó fiu arcán lángrozsában égett a hazaszeretet ihlettsége.

Magyar volt az ünnepély és zsidó magyarok ülték.

Rengett a tömör épület a »Szózat«, »Tied vagyok, tied hazám« (honfidal) és a »Hymnus« fölmagasztáló hangjai alatt.

És zengte a közönség állva a zenekarral.

Oh, Petőfi! az a napsugár, mely egy pillanatra betört a gomolygó felhők mögül e perczen a terembe, az a te örömmosolyod volt.

Ilyen ünnep folyt le az új év első napján, a szabadságharcz dicső lantosa, a martyr költő születése évfordulóján és lefolyt a zsidó tanítóképző intézetben,

zsidó hallgatóság előtt, — mig nem egy helyütt egy csapat benyakalt kőzfejű antiszemita Bachusnak ült orgiákat, talán épen a zikczene-zakczene andalító dallamai mellett,...

És a teremben, hol a Petőfi-diszgyűlés lefolyt, ott állott egy frigláda és a láda tetején a tizparancsolatos két tábla.

Azok, kik meg akarnának tántorítani a magyarhoz való szívós ragaszkodásunkban, vigyázzanak, él az igazságos Isten, — és a mi keblünkben a megtorló magyar önértet.

Lelkesedni tud a felnövő zsidó nemzedék, — azt ez ünnepély is mutatta.

Csak dédelgessék az antiszemita dajkák rémszületteiket, Petőfi könyvével, második bibliánkkal fogjuk szétzuzni a rágalmozók homlokát.

— da D.

Felhívás előfizetésre!

Lapunk e jelen számmal a **negyedik** évfolyamba lép. Magának e ténynek száraz konstataciója elegendő annak bizonyítására, hogy lapunk mily hézagpótló a hazai hirlap-irodalom terén. A férfiasan teljesített kötelesség megnyugtató önértetével tekintünk multunkra, mely a zsidó magyarok négy évi zaklatásainak szomorú története. Sokat kellett küzdenünk, de hitrokonaink támogatása feladatunkat tetemesen megkönnyebbité. E támogatást kérjük a jövőre is.

Az „Egyenlőség“ szerkesztősége.

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfizetésük január 1-jén lejárt, lapunk mult heti számához **posta-utalványokat** mellékelünk, azzal a kérelemmel, hogy megrendeléseiket mielőbb **megújítani** sziveskedjenek.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . . . 8 frt.
Félévre . . . . . 4 „
Negyedévre . . . . . 2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker., Hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

HIREK.

— Az izr. közp. iroda. A közmondás, mely szerint a jó hír messze terjed, a rossz még messzebb, az izr. közp. irodával szemben is szomorú valósággá vált. Ez irodának rossz híre már Magyarország határát is átlépte és Bécsben is a megbotránkozás hangján nyilatkozik a sajtó azon állapotáról, melyet ez irodai gazdálkodás teremtett. Az »Öst. Wochenschrift« igen éles cikkben korbácsolja az iroda vezérlő elemeit és többek közt ezeket írja: Két izr. iroda van Magyarországon, melyek a magyar zsidókat két ellenséges táborra osztják. Ezek az irodák dulják fel a magyar zsidóság felekezeti békéjét és sok olyan jelenségnek okozói, mik a zsidóságot kompromittálják. Ehez járul az a körülmény, hogy ez irodák élén olyan egyének allanak, kiknek a zsidófelekezet kulturális missziójáról fogalmuk sincs. A neolog iroda főnöke közönséges sertéshizláló volt és adjunktusa, Simon József, obszkurus ügyvéd, kinek egész jogtudománya abból áll, hogy ért a kongresszusi határozatok kijátszásához. A mi pedig a két iroda jog- és igazságérzetét illeti, hát ennek jellemzésére talán elég lesz megemlíteni, hogy hosszú fenállásuk alatt e tekintetben annyi panasz halmozódott fel ellenök, hogy már szinte botránysos. Valahányszor rabbi vagy tanító hozzájuk fordult, mindig el lettek utasítva, és ha

községek akarták igénybe venni, akkor mindig úgy tettek, mint az a bizonyos adós, ki midőn hitelezője fizetésre szólítja fel, azt kiáltja ki: Most nem vagyok itthon. S mindamellert tartják magukat egyrészt a magyar zsidóság felekezeti ügyek iránti közönye folytán, másrészt és főleg a kultuszminiszterium gondatlansága folytán. Hogy mikor fognak egészségesebb viszonyok beállani — azt ez idő szerint tudni nem lehet.

— **A nagy sikkasztások**, melyek e napokban oly óriási port kavartak fel és a nagy közönséget lázas izgatottságba hozták, a bujtogató elemeknek ismét új tárgyat szolgáltatottak a zsidók elleni vádaskodásra. A dolog, bár hihetetlen és egész a nevetségig badar, de még is megtörtént, hogy az antiszemitizmus azt is saját aljas céljaira használja fel, ha keresztények sikkasztanak. A négy »szenzáció« osztrák sikkasztó közül egyik sem volt zsidó, de azért ütni kell a zsidót. Nekünk, kik elfogulatlanul tekintjük az események folyását, soha eszünkbe nem jut kutatni azt, hogy a gazemberek milyen felekezetiiek, mert nagyon jól tudjuk, hogy a gonoszság nem a vallás tanáiból ered. Csak az antiszemita hitványság képes ily igazságtalanságra, s így a bécsi milliós sikkasztás alkalmából is a zsidók ellen szórja nemtelen szidalmait. Azt mondják, hogy K u f f l e r zsidó, és hogy ez a zsidó sodorta be Jaunert. Nincs szándékunkban Kufflert védeni, ha bűnös, majd lakol érte, és ha ártatlan, nem szorul a mi védelmünkre; csak arra akarunk utalni, hogy régi tapasztalaton alapuló tény, hogy a legnagyobb zsidó, ha felelősségre vonják, mindig talál nálánál nagyobb gazembert, kit felbujtónak vagy értelmi szerzőnek szeretne a közönség elé állítani. Ez az ugynevezett »bandita-hiúság«, mely gyakran sokkal erősebb az élethez való ragaszkodásnál. A közerkölcsök, a társadalmi és jogrend követelményeinek józan értelmezői vagy szánalommal, vagy undorral hallgatják végig a banditahiúság eme vergődéseit, de félrevezetni nem engedik magukat. De tegyük fel, hogy Jauner ártatlan volt, mint a bárány, és hogy Kuffler volt az ő mefisztója. Mi következik ebből? Az, hogy Kuffler nagyobb gazember volt, mint Jauner. De hát mi köze ehhez a körülbelül 800000 lélekből álló zsidóságnak? Egyébiránt ez eset alkalmából is kitűnt az antiszemita furfang gyalázatos rókafogása. Ha zsidó valami csinyt követ el, nyomban az egész zsidóságra kenik az odiumot, de mikor egy az egész zsidóság ellen szórt rágalmat utasítunk vissza, akkor megfordítják a fegyvert és kifogásolják a zsidó s z o l i d a r i t á s t. Sajnos, hogy a köznépi nem hatol a dolog mélyébe és tetszetős frázisok után indulva, gyakran épen az ártatlanokat sújtja haragjával, gyűlöletével. De ezt, — fájdalom, — megváltoztatni nem lehet. A zsidók hallgatnak és nem kommentálják az eseményeket felekezeti szempontból, holott az antiszemita minden eszközhöz nyulnak. Mutassanak nekünk az antiszemita csak egyetlen egy zsidófelekezeti lapot, mely arra utalt volna, hogy az osztrák banksikkasztók mind keresztények, hogy J a u n e r, B a l d e y, L u c a s és Z e n a r i bűneiért a római kath. vagy a protestánsokat kell felelősségre vonnunk. Ilyen gyalázatos inszinuációkra csak antiszemita képes, az az antiszemita, kinek egész lényében az igazság követelményei iránt mákszemnyi érték sincsen.

— **Dr. Mancas** nagy jelentőségű előadást tartott e napokban a B u k a r e s z t b e n tartott román orvosok kongresszusán. Dr. Mancas keresztény s így az, a mit a zsidóság előnyére mondott, annál nagyobb fontossággal bír. Mindenek előtt konstataulta, hogy a halálozási esetek száma a zsidóknál azért csekélyebb, mert gyakrabban veszik igénybe az orvosi segílyt. A románok ellenben inkább kuruzslók által gyógykezeltetik magukat és csak akkor fordulnak orvoshoz, mikor a kuruzslók és a vén asszonyok tudománya már gyógyíthatatlanná tette a bajt.

Statisztikai adatok alapján kimutatott tény, hogy a zsidók többsége 50—60 életévet ér el, holott az oláhok 20—50 év között halnak el. Ilyen körülmények közt hátafórtan állitható, hogy a zsidó akkor hal meg, mikor családjának és az emberiségnek már nem használhat. De az orvosi segíly gyakoribb igénybevétele nem egyedüli titka a zsidó életkor meghosszabbításának. Étrende és mértékletessége is nagyban hozzájárul éveinek megnyújtásához. Az a tény, hogy a zsidók korábban kötnek házasságot és a zsidó nők termékenységüket mesterséges úton meg nem akadályozzák, szintén egyik fontos körülmény, mit a zsidók aránylag hosszabb életkorának megmagyarázásánál tekintetbe kell venni.

— **A kecskeméti titkos antiszemita**knak a városi tisztújításnál sikerült szégyenletes tervöket kivinni. A nyitlak ugyanis elhatározták, hogy kibuktatják dr. K e c s k e m é t y Lajos orvost eddigi állásából (városi főorvos volt), és a titkosok csatlakoztak hozzájuk, hogy egyesült erővel támadjanak egy férfit ellen, a ki 20 év óta szolgálta a várost, és férfikorának legszebb éveit polgártársai jólétének áldozta fel. Így hálálják meg az antiszemita a polgári érdemeket. Valóban elszomorító eset, mely annál nagyobb jelentőségű, mert minden kétséget kizárólag bizonyítja, hogy az antiszemita lelkiismeretlenség a vak gyűlöletnek még egy 50,000 lélek által lakott nagy magyar város egészségi állapotát is képes alárendelni. Vajjon meddig engedi még magát Kecskemét népe egy pár hi gvelejü és rozszakaratu szájhős által vezéreltetni?

— **Zsidó házasságok.** Az új év elején nem lesz talán érdektelen kimutatni, hogy a lefolyt évben hány házasságot kötöttek a magyar zsidók. Megbízható statisztikai adatok alapján, melyeket lapunk egyik barátja rendelkezésünkre bocsátott, a következőket közöljük: A lefolyt (1883—84.) évben mindössze 6204 zsidó esküvő volt, tehát minden 1000 zsidóra esik körülbelül 7 házasságkötés. Nevezetes az, hogy az utolsó évben aránylag több házasság kötött, mint az előző években.

— **A duna-pataji rágalom-kovács.** E napokban a »Függetlenség« szennyes hasábjában egy közlemény jelent meg, melyben egy dunapataji tisztességes kereskedő, W e l t m a n Ignác, a legocsmányabb rágalomokkal lett illetve. Nem első eset, hogy a »Függetlenség« rágalom-kovácsai a tényállásokat gaz módon meghamisítva támadnak védtelen honpolgárok ellen, s a mig valaki nem akad, a ki e hitvány merényletekért annak az irodalmi bünbarlangnak csángópénzt sikkasztó főnökének a megérdemelt büntetést öt ujjal pirulni nem tudó arczájára nem írja, addig nem lesz békéje a tisztességes polgárnak. De úgy látszik, hogy nemcsak a fővárosban, hanem Duna-Patajon is van Verhovaynak méltó czinkostársa, mert csak aféle csángóbankár ekszisztenciától telik annyi hazugság, mint a mennyitől az a dunapataji rémhistoria hemzsegett. Nem bocsátkozhatunk az említett közlemény minden egyes állításainak czáfolatába, mert azt sem a közlemény írója, sem pedig a »Függetlenség« meg nem érdemli. Itt Budapesten a közönség még az igaz dolgot sem hinné el, ha a »Függetlenség« írná, annyira hitelvesztett ez a lap. Tudják, hogy rágalom a kenyere és becsületeklás a keresetforrása. Csak annyit akarunk itt az esetre nézve megjegyezni, hogy hiteles adatok nyomán nyert értesülésünk szerint, Weltman Ignác kereskedő fia és a M o n d a fiu közti u t c z a i és b o l t i jelenetnek a »Függetlenség«-ben közzétett leírása nem egyéb egy antiszemita lovag sötét agyának rémlátásánál.

— **A budapesti izr. siketnémák intézetében** néhány hely megüresedett. Figyelmeztetnek azon szerencsétlenek szülei vagy rokonai, kik hozzájuk tartozóikat csekély ápolási és nevelési díj fizetése mellett itt felvétetni kívánják, hogy ez iránt G r ü n b e r g e r Lipót urhoz, lakik az izr. siket-némák intézetében, VII. ker. külső-dohány-utca, még e hó folyamán fordulni sziveskedjenek.

— **Dulánszky Nándor püspök és Kohut Sándor főrabbi.** Dulánszki pécsi püspök, Kohut Sándor a nagyváradi izr. hitközség derék rabbijának a napokban 100 forintot küldött a Talmud fordítás költségeinek fedezésére. E nagylelkű adakozás tanúságot tesz e kiváló kath. főpap igazi liberalizmusáról, a mi mai nap bizonyára nem egy tekintetből örvendetes.

Nemzeti politika czimmal jelenik meg új esztendő

óta egy hetenkint háromszor megjelenő politikai és társadalmi lap, főt. Jánossi János országgyűlési képviselő főszerkesztése alatt. A lap hivatalos közlénye ama tiszteltreméltó köröknek, kik a katolikus társadalom érdekeinek előmozdítása mellett a felekezeti és polgári béke elveit irták zászlójukra. A lap kitűnően van szerkesztve és teljesen megfelel ama magasztos czélnak, melyet maga elé tűzött.

H i r d e t é s e k.

Gradl F. Adolf utóda

Hatvani-utca 18. sz.

(volt orvosi egyetem-épület)

papír-, író-, rajzszerek és ügyvédi nyomtatványok raktára
karácsonyi és ujévi ajándéku

ajánl diszes levélpapírokat, írókészleteket, festékdobozokat, karácsonyfa-diszeket, írómappákat, pénztárcákat és diszes jegyzőkönyveket és egyéb e szakmába vágó czikketeket, nagy választékban.

Válasz

az antiszemitáknak.

Argusnak nagy hatást keltett
röpirata

az Egyenlőség kiadóhivatalában kapható.

Ara 20 kr.

Butor

Első

Budapesti butorbazár

Butor

Deák-utca 7. szám, 1. emelet.

Ajánlom a t. közönségnek dús felszerelésű raktáramat, asztalos- és kárpitos-munkákból, menyasszonyi kelengyék, szállodák, fürdők és irodák berendezésére a leggyorsabb kivittől a legfinomabbig. Az országos kiállításra szekrények, állványok, asztalok és díszítési munkáknak készítését elvállalom és kívánatra mindenféle mintájú rajzokkal szolgállok. Raktárom túltömöttsége miatt régebbi divatu butorok beszerzési árán alul adtnak el.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Ajánlom még általánosan kedvelt szabadalmazott **gyermek-pólya-szekrényeimet fürdő-berendezéssel.** Elvállalom továbbá mindennemű munkát magánlakásokban, ugymint szőnyegek kifeszítését, tükrök és képek elhelyezését. — Minta-könyvem — új rajzokkal — 1 frt betét mellett, esetleg butor-bevásárlásnál ingyen adatik.

FRANKL B.

Butor

Deák-utca 7. sz. I. emelet.

Alapított 1832-ben.

Butor

6 darab Cabinetkép 6 forint.

BÉKEI H.

BUDAPEST,

VI. király-utca 30. sz. alatti

fényirdájában,

6 darab Cabinetképet

6 frtért

12 drb Visitképet

4 frt 50 krért

finom kivitel mellett készít.

12 darab Visitkép 4 forint 50 kr.

12 darab Visitkép 4 forint 50 kr.

6 darab Cabinetkép 6 forint.

Jelenkori tünemény.

Csillag Anna kisasszony óriási hosszú Loreley hajával, mely az általa használt saját készítésű hajnövesztő kenőcs által 14 hó leforgása alatt 185 centim. hosszúságra nőtt és oly sűrű, hogy sulya miatt egy nagy részét a hajból ki kellett vágnia. Ezen hajnövesztő kenőcs a leghíresebb orvosi szakközegek által elemében megvizsgáltott és nemcsak alkalmasnak, hanem a benne rejlő tulajdonságnál fogva kitűnőnek ismertetett el. Ezen kenőcs a hajnövést elősegíti, a hajbort erősíti és a legbiztosabb szer a hajkihullás ellen, kitűnő sikerrel használtott kopaszfejúek által is nemkülömben azok által, kiknek szakál és bajusz növése ritkás.

ANNA CSILLAG.

Midőn alázatosan alólirottak az igen tisztelt közönséget és magas nemesi rendet Csillag Anna kisasszony hajának megtekintésére meghívjuk, bátorokunk egyszersmind köztudomásra hozni, hogy emellett hajnövesztő kenőcsöt Csillag Anna kisasszony üzleti helyiségünkben 50 kr, 1 frt és 2 frtos köcsögökben személyesen árusítja.

Kiváló tisztelettel

CSILLAG és TSA., király-utca 26.

Vidékre csakis 2 frtos köcsögök küldetnek készpénz vagy utárvét mellett.